

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2015.G.39, 12 november 2015

Bladluizen in wintergranen Toestand 9-10 november 2015

Op 9 en 10 november werden door het LCG de wekelijkse bladluistellingen uitgevoerd in graanpercelen zonder insecticidebehandeling (hetzij specifieke zaaizaadbehandeling, hetzij gewasbespuiting).

In de **WINTERGERST** werden tellingen uitgevoerd op 11 gerstpercelen (zie Tabel op blz. 3). Op het merendeel van de percelen zien we een toename van de bladluisdruk, weliswaar in zeer verschillende mate.

Deze toename was heel beperkt in Sint-Niklaas: 1 % van de planten met minstens 1 bladluis in vergelijking met geen luizen vorige week

De toename was beduidend in (en tevens een belangrijke bladluisdruk):

- Bottelare (I) (Rafaëla): evolutie van **10 %** op 30 oktober naar **15 %** op 6 november
- Helkijn (I): evolutie van **13,1 %** vorige week naar **22,1 %** deze week
- Helkijn (II): evolutie van 4,4 % vorige week naar **10,9 %** deze week

De hoogste bladluisdruk komt voor te Helkijn (resp. **22,1 %** ! en **10,9 %**), te Bottelare (resp. **15 %** en **12,5 %**), gevolgd door Tongeren (**6 %**) en Korbeek-Dijle (**6 %**).

Op vier van de elf waarnemingsvelden (= 36 %) komen minstens 10 % bladluizen voor (variërend van 10,9 % tot 22,1 %).

Op zes van de elf waarnemingsvelden (= 54 %) komen minstens 5 % bladluizen voor.

Op twee van de elf waarnemingsvelden (= 18 %) werden er geen bladluizen vastgesteld.

Op de overige drie percelen varieerde de bladluisdruk van 1 % tot 1,5 %

Te Huldenberg en te Nieuwenhove kwamen er op de percelen waar het zaaizaad behandeld was met een insecticide geen bladluizen voor.

In de **WINTERTARWE** werden op 15 percelen waarnemingen uitgevoerd (zie Tabel op blz. 4). Ook op de percelen wintertarwe is er een toename van de bladluisdruk. Zowel de bladluisdruk alsook de evolutie van de bladluispopulatie is variabel naargelang het perceel.

De meest opmerkelijke evoluties werden waargenomen te:

- Spiere-Helkijn: evolutie van **5,1 %** vorige week naar **10,7 %** deze week
- Stalhille: evolutie van 1,5 % vorige week naar **6,3 %** deze week
- Zwevegem (Sint-Denijs): een eerste telling toonde **17,7 %** van de planten met minstens één bladluis **bij zaai op 13 oktober!** Dit is momenteel het perceel met de hoogste bladluisdruk.

Overige waarnemingsvelden waar minstens 5 % bladluizen geteld werden waren Meulebeke (7,5 %), Otegem (5 %), Boezinge (8,5 %) en Elverdinge (7,5 %).

Op twee van de vijftien waarnemingsvelden (= 13 %) kwamen minstens 10 % bladluizen voor (resp. 10,7 en 17,7 %).

Op zeven van de vijftien waarnemingsvelden (= 46 %) kwamen minstens 5 % bladluizen voor.

Op vijf van de vijftien waarnemingsvelden (= 33 %) kwamen geen bladluizen voor.

SITUATIE WALLONIE (Bron: CADCO 10 november 2015)

Op de ergst aangetaste wintergerstpercelen van het waarnemingsnetwerk is ongeveer 1 % van de planten aangetast met virulente bladluizen. Op de wintertarwe worden nog geen bladluizen waargenomen. In de wintertarwe wordt het risico bijgevolg als niet bestaande geëvalueerd. In de wintergerst wordt ondanks de lage druk en virulentiegraad tot de nodige voorzichtigheid aangemaand. Zeker gezien de hoge maxima van de afgelopen periode alsook de hogere temperaturen die nog steeds verwacht worden.

BESLUIT

Afgelopen week breidde de bladluispopulatie op het merendeel van de percelen uit, zowel in de wintergerst als in de wintertarwe. Dit is het resultaat van het extreem zachte weer van de afgelopen dagen. Ook na het komende weekend worden nog steeds hogere temperaturen overdag EN 's nachts voorspeld. Het blijft met name gunstig voor de bladluizen waardoor de druk niet onmiddellijk zal afnemen.

Opnieuw blijkt uit de waarnemingen de grote variatie in aantasting tussen percelen (variërend van 0 % tot maximaal 22,1 % van de planten bezet met minstens één bladluis).

% planten bezet met minstens 1 bladluis	wintergerst	wintertarwe
minstens 10 % planten	4 velden op 11 (= 36 %)	2 velden op 15 (= 13%)
minstens 5 % planten	6 velden op 11 (= 54 %)	7 velden op 15 (= 46 %)
geen planten	2 velden op 11 (= 18 %)	5 velden op 15 (= 33 %)

- Situatie percelen granen waarvan het zaaizaad behandeld is met Argento (Mededeling BayerCropScience)
Bij wintergerst die gezaaid werd in de geadviseerde zaaiperiode, met name vanaf 20 september tot begin oktober, biedt Argento op dit ogenblik nog voldoende bescherming tegen bladluizen. Volgende week wordt de situatie opnieuw geëvalueerd.
Bij vroeger gezaaide wintergerst biedt Argento hoogstwaarschijnlijk geen voldoende bescherming meer en bevelen wij aan om bij aanhoudend gunstige omstandigheden voor een verdere verspreiding van bladluizen en uitbreiding van de populaties, de percelen op te volgen en bij (blijvende) aanwezigheid van bladluizen een behandeling uit te voeren.
- Op de percelen wintergranen (zonder specifieke zaaizaadbehandeling met een insecticide) waar reeds een gewasbespuiting met een insecticide werd uitgevoerd, moet de bladluisdruk opnieuw opgevolgd worden wanneer de werkingsduur naar zijn einde loopt. Aangezien de winter nog niet in zicht is moet de situatie worden opgevolgd en moet de komende week/weken geëvalueerd worden wat de druk en de evolutie van de bladluizen is.
- Percelen wintergranen gezaaid rond half oktober.
Ook deze percelen dienen gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van bladluizen. Op een waarnemingsveld wintertarwe gezaaid op 13 oktober in Zwevegem (Sint-Denijs) in Zuid-West-Vlaanderen werd er een belangrijke bladluisdruk waargenomen die een insecticidebehandeling noodzaakte (zie Tabel op blz. 4: **17,7 %** van de planten was bezet met minstens 1 bladluis op 10 november!)

VOLGEND BERICHT: 18 november 2015

WINTERGERSTpercelen zonder Argento zaai­zaad­be­han­de­ling en zonder blad­luis­be­spui­ting
Waarnemings­plaatsen en resultaten:

(*) Tussen haakjes het aantal blad­luisen per plant

Waarnemings­plaats	Zaai­da­tu­m	9-10 november			2-3 november		26-27 oktober	19-20 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 blad­luis	Aantal blad­luisen per plant	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 blad­luis (*)	% planten bezet met minstens 1 blad­luis (*)	% planten bezet met minstens 1 blad­luis (*)	
Limburg Riemst	3 oktober		behandeld		behandeld	2,0 % (1)	0 %	niet beschut, grenzend aan groenbemester	
Tongeren (Rafaëla)	14 oktober	2-3 blad	6 %	2	1-2 blad	4,0 % (1)	geen telling	geen telling	grenzend aan korrelmaïs
Vlaams-Brabant Korbeek-Dijle	2 oktober		6 %	1	geen telling	0,5 % (1)	geen telling	niet beschut	
Huldenberg (Domino)			0 %		geen telling	geen telling	geen telling		
Huldenberg (Rafaëla)			0 %		geen telling	geen telling	geen telling		
Oost-Vlaanderen Bottelare I (Rafaëla)		3-4 blad	15 % (6 november)	2,7	2-3 blad	10,0 % (2,8) (30 oktober)	geen telling	geen telling	
Bottelare II (Rafaëla)		2-3 blad	12,5 % (6 november)	2,8	1-2 blad	11,5 % (1,8) (30 oktober)	geen telling	geen telling	
Nieuwenhove (Domino)			3,8 % per m ²		geen telling	geen telling	geen telling		
Sint-Niklaas	2 oktober		1 %	1	3 blad	0 %	0 %	geen telling	
West-Vlaanderen Zuidelijk gedeelte Helkijn I	1 oktober	4-5 blad	22,1 %	2,1	3 blad	13,1 % (2,2)	4,9 % (1,5)	2,2 % (1,8)	niet beschut, grenzend aan gras & groenbemester
Helkijn II	1 oktober	4-5 blad	10,9 %	2,1	3 blad	4,4 % (1,8)	2,8 % (1,8)	1,8 % (3,0)	beschut
Zuid-Westelijk gedeelte Poperinge (Rafaëla)	1 oktober	3 blad	1,5 %	1	2-3 blad	1,5 % (1)	0 %	0 %	niet beschut
Regio kust Zuienkerke	2 oktober	4 blad	1,2 %	1,8	3 blad	0,6 % (1,5)	0 %	geen telling	beschut

WINTERGERSTpercelen met Argento zaai­zaad­be­han­de­ling en zonder blad­luis­be­spui­ting

Waarnemings­plaats	Zaai­da­tu­m	11 november		
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 blad­luis	Aantal blad­luisen per plant
Vlaams-Brabant Huldenberg			0 %	0
Oost-Vlaanderen Nieuwenhove			0 %	0

WINTERTARWEpercelen zonder Argento zaaizaadbehandeling en zonder bladluisbespuiting
Waarnemingsplaatsen en resultaten:

(*) Tussen haakjes het aantal bladluizen per plant

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	9-10 november			2-3 november		26-27 oktober	19-20 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis (*)	% planten bezet met minstens 1 bladluis (*)	% planten bezet met minstens 1 bladluis (*)	
Limburg Tongeren	11 oktober	2-3 blad	0 %	0	1-2 blad	0	geen telling	geen telling	grenzend aan korrelmaïs en gele mosterd
Vlaams-Brabant Haasrode			0 %	0		0 %	geen telling	geen telling	
Huldenberg			0 %	0	geen telling		geen telling	geen telling	
Opwijk I	28 september		behandeld		3 blad	10 % (1)	4,0 % (1)	geen telling	
Opwijk II	14 oktober	2 blad	2,0 %		geen telling		geen telling	geen telling	
Oost-Vlaanderen Kieldrecht	26 oktober	1-2 blad	0 %	0	geen telling		geen telling	geen telling	
West-Vlaanderen Zuid-Oostelijk gedeelte									
Meulebeke	13 oktober	2 blad	7,5 %	1,4	1 blad	5,3 % (1,6)	geen telling	geen telling	beschut
Otegem	29 september	4-5 blad	5,0 %	2,3	3 blad	3,0 % (1,7)	1,8 % (1,7)	1,1 % (1,3)	niet beschut, grenzend aan groenbemester
Spiere-Helkijn	2 oktober	5 blad	10,7 %	2,6	3 blad	5,1 % (1,8)	2,6 % (1,6)	0,7 % (3,0)	niet beschut, grenzend aan suikerbieten
Zwevegem (Sint-Denijs)	13 oktober	2-3 blad	17,7 %	2,0	geen telling		geen telling	geen telling	
Zuid-westelijk gedeelte									
Boezinge	3 oktober	3 blad	8,5 % (bij bos: 10 %) (open veld: 7 %)	1	2-3 blad	6,0 % (1) (bij bos: 9 %) (open veld: 3 %)	2,5 % (1)	geen telling	deels beschut, grenzend aan bos
Elverdinge	4 oktober	3 blad	7,5 % (bij bos: 9 %) (open veld: 6 %)	1	2-3 blad	7,0 % (1) (bij bos: 10 %) (open veld: 4 %)	4,0 % (1)	geen telling	deels beschut, grenzend aan bos
Houtem I	2 oktober	4-5 blad	0 %	0	3 blad	0 %	0 %	0 %	niet beschut; grenzend aan gerststoppel
Houtem II	2 oktober	4-5 blad	1,8 %	1,3	3 blad	1,2 % (1,6)	0,2 % (2)	0,2 % (3,0)	niet beschut, grenzend aan gerststoppel
Regio kust									
Gistel	3 oktober	3-4 blad	4,7 %	1,7	2-3 blad	2,1 % (1)	0,3 % (1,5)	0,4 % (1,7)	niet beschut; grenzend aan gras
Stalhille	1 oktober	4-5 blad	6,3 %	2,1	3 blad	1,5 % (1,8)	1,0 % (2,7)	0 %	niet beschut

➤ **Gunstige omstandigheden voor de bladluisaantasting zijn:**

- vroege zaai van wintergranen; hoe vroeger het graangewas boven staat, hoe meer het gewas blootgesteld is aan de bladluisvluchten die in het begin van de herfst nog intens zijn
- wintergraanpercelen in de nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden (ook laat geogste maïsvelden!). Bladluizen komen immers via de maïs op de granen terecht, daarenboven kan het virus zich in de maïs aanzienlijk vermenigvuldigen. Hoe groter het aandaal maïs in een regio hoe meer dit bevorderend is voor de toename van de druk van het dwergvergelingsvirus in die regio.
- aanhoudend zacht weer in de herfst
- beschut gelegen wintergraanpercelen (beschut tegen wind en koude); desondanks waren er tijdens het najaar 2013 en 2014 (bepaalde regio's kenden een hoge tot zeer hoge bladluisdruk) ook niet beschut gelegen wintergraanpercelen met een hoge tot zeer hoge bladluisdruk met ernstige schade door het dwergvergelingsvirus als gevolg!

➤ **OPGELET:**

- de aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van perceel tot perceel.
- in een perceel kunnen de bladluizen heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingsniveaus!
- bij koud weer de planten ook ondergronds controleren op de aanwezigheid van bladluizen. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen op en tussen de stengels tot op het uitstoelingsplateau.

➤ **Behandelingsdrempel** (Bron: Livre Blanc "Céréales" – september 2014)

- **in de herfst** is een bladluisbehandeling nodig vanaf het moment dat **5%** van de planten bezet is met virusdragende bladluizen
- op het einde van de vluchten **bij het ingaan van de winter** is een bladluisbehandeling nodig vanaf het moment dat **1%** van de planten bezet is met virusdragende bladluizen.
- **op het einde van de winter** is een bladluisbehandeling nodig **vanaf het ogenblik dat er levende bladluizen aanwezig zijn**, ongeacht hun aantal en ongeacht of de bladluizen al of niet virusdragend zijn.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling Granen

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling Granen
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep toegepaste biowetenschappen, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas